

a. 1153, en la c. d. p. de l'Espluga de Francolí; 1152: «*Pelec Púdet* de super *Olmells*» afrontant amb Vinaixa (ibid. § 90) (Font Rius, c. d. p. § 8, 93).

No crec que hàgim de pensar en el ll. PALLAX 'mossota', roSELL. *pallaga* 'noia'. Però tampoc en el NP PELAGIUS, que hauria donat *Pelai* i en tot cas accentuat en la síl·laba final. Probt. el primer membre tampoc és aràbic sinó mossàrab de PINNA 'penyal', com en el nom precedent: construït PINNA PELĀGI en genitiu, 'roca de l'estanyol', i llavors, passant -ĀGI a -eġ, s'explica millor la variant *Vimpeli*, per més que la infl. del viu *pêlec* hi mantingués en concurrència la terminació -ek.

PARÒNIMS. Mas de *Mampel* (pron. *mampel*), en el terme de Palanques (Ports de Morella) (xvii, 190.6), deu resultar també de *Bempèle(i)*, que els repobladors canviarien en *Bempel* escapçant catalanament la -e, nasalitzant la b- i dissimilant e-ē > a-ē.

VIMPESOL

En els afores de Tortosa, on Vergés Paulí (*Espurnes de la Llar*, v, 144) situa «Vimpesol». Pròpiament fou el nom d'un portal de la muralla i de la placeta adjunta.

MENC. ANT. *Porta de Vimpeçol* en els *Costums de Tortosa* (ix, § 2), i cita de Bayerri en l'ed. del *Priv. d'Ulldecona*, p. 199; 1304: *Bempesol* (imprès *Benipèsol* en BSCC xvi, 292); 1313: *Vimpeçol* en el procés de límits amb Amposta (comun. d'Albert Curto, arxiver municipal de Tortosa); 1340: «*plaça e portal de Vimpeçob*», de la banda de Pimpí (*BABL* xi, 247); 1341: lo portal de la ciutat que és «*Avinpecol*» (ibid., però millor segmentar «que és a *Vimpeçob*».

ETIM. Es podria pensar en un compost amb *Ibin*- 'fill de, el de', però puix que es tracta d'una porta, hem de creure que seria un cpt. amb l'ar. *bâb* 'porta, portal', que ha format tants noms de portals de les ciutats sarraïnes V-ne uns quants al vol. II en *Ba*- i *Be*- i cf. *DECat.* o *DECH* art. *barbacana*, i supra s. v. *Vallidigna*, amb altres en el *Rept.* de ciutat de València. Per al 2n membre hi ha dubte entre diversos candidats. Essent aràbic el primer membre, dubtem que *peçol* vingui de *peçola* diminutiu del romànic *peça*: *peçola*, -oles «capes» en toponímica del cat. or.; i si, propensos a cercar un origen aràbic també per al 2n. membre, un mot de l'arrel *bsl*, cf. *basala* «audàcia» (*RMa.* 37, 61) *basû* «brave, courageux», que en efecte ha estat usat com NP a Algèria (*GGAlg*), *bab-basû* «portal valent» aniria fonèctic. bastant llis, perquè *bb* dona *p* (*EntreDL* III, 85n.), i també es podia diferenciar en *mb*. Menys rebuscat semànticament fóra partir de *bâb âs-sû* «porta de la muralla» quasi sense cap escrúpol fonètic, perquè davant *r*, la *u* aràbiga sona *o*, i els sons *r/l* es neutralitzatven en la

pron. morisca i la -b final podia ensordir-se com la d'*adob* o *arrop*, ar. ar-*rub*. Cf. *Papelcudi* nom d'un portal de Maó <*bab al-kúdjā* «portal del pujol», encara que totes tres explicacions són defensables, la darrera em sembla la més convincent.

VINAGRELLA

Possessió i torrent de *vinagrèlāo* *vinigr-* a Mallorca, en te. de Llubí a continuació del Torrent de Rafalgarcés (xl, 51.7) V. els detalls a l'art. *Garcia*, ape. dedicat a *Rafalgarcés*. Junt amb *S'Ermitori* i *S'Auqueria de ~* (xli, 1.23, xl, 109. 26; Masc. 11G2) és a 2k2 del poble (NIGE), ja en el m. Despuig i amb gravat i descripció en l'Arx. Salv. II, 123 ss., nom que es repeteix en el Priorat: «*Olivario Avinegre*la» en doc. de Poblet (*Cart.* Poblet, p.124).

No vindrà, doncs, del nom de planta *vinagrella* tan especial, vist l'arrelament antic en dues zones tan diferents, de fort substrat àrabo-mossàrab, i també ens en dissuadeix la inicial *Avin-* de la menció més antiga. Una etim. purament aràbiga seria *iben al qilla* 'el de la penúria, fill de l'escassetat' (cf. *DECat.* s. v. *arguell*). Com que obligaria a admetre-hi repercussió en -r- de la líquida *l* i algun altre detall fonètic excepcional, valdria més avenir-se a la semblança amb *negra*, i trobar-li una etim. mossàrab. Potser, doncs, 'fill de la negreta?'; però essent NL escauria més un sentit toponímic, i puix que del nom mallorquí ens consta que és al caire d'un torrent, i dels fondos, on certament hi ha penyes, preferirem suposar PINNA NIGELLA 'roca negrosa', diminutiu llatí de *niger*, -gra, 'negre', si bé amb GE > gre, per infl. del primitiu *negrā*; en el nom mallorquí hi ha pron. -*nigr-* alternant amb -*nagr-* (dissim. e-ē > a-ē) i en el del Priorat es conserva -*ne-*. Un *Bellagra* un poc semblant alq. del te. de Palma (Masc. 25B4) és parònim només vague i casual.

VINAGUINT

Devia ser un despoblat de la rodalia sarraïna de Lleida, que es deu haver de llegir *Avi<n>aguint*, en lloc de *Aviaquint*, com ho ha fet Font i Rius en carta de 1161, § 116, cit. junt amb la *Torre de Avinseló*, p. 813, que és *Vensillo*, supra. Es troba en altres cartes, on va citat com nom d'una torre entre *Alamús* i *Sidamunt* també dita «Torre dels *Pedrillons*». Deu venir de *Ibin al-Windā*, nom semblant al NP algerià *Uīndā* (*GGAlg.* 313b), i al beduí *Uīndan* (Hess, 54a): en la variant -*guint* es perdria la -ā final, i canviarien *yi* en *gui* o *guí*, mal llegit *qui* una altra vegada.